

DOWN

TO EARTH

PERSBERICHT

DOWN TO EARTH

9^e EDITIE INTERNATIONALE ARCHITECTUUR BIENNALE ROTTERDAM VAN START

Rotterdam, 14 september 2020

DOWN TO EARTH, de 9^e editie van de Internationale Architectuur Biennale Rotterdam, de IABR, is een biennale in tijden van pandemie. Het is daarom een *anti-biennale*, wars van iedere neiging tot spitsuur, die zich in de komende tien maanden, tot de zomer van 2021, stap voor stap uitvouwt in een serie tentoonstellingen en activiteiten waarvan de vorm en planning zich aan zullen passen aan de uitdagende omstandigheden.

DOWN TO EARTH start op 19 september met de eerste tentoonstelling, **DROOGTE IN DE DELTA**. De tweede, **ENERGIE, VAN WIE?** begint op 30 oktober. Beide tentoonstellingen vinden plaats in het nieuwe huis van de IABR, de Keilezaal, in het Merwe-Vierhavensgebied in Rotterdam.

IABR-directeur en hoofdcurator van **DOWN TO EARTH**, George Brugmans: “Met deze twee tentoonstellingen zit de IABR opnieuw bovenop wat voor ons, zonder dat ik aan de ernst van de huidige pandemie wil afdoen, de echte actualiteit blijft, die van de klimaatverandering. Die confronteert ons sluipenderwijs maar toch bijna dagelijks met nieuwe problemen en de gevolgen daarvan. Na drie extreem droge zomers weten we dat zoetwatertekorten dreigen en dat we onze delta moeten aanpakken. En we weten dat onze huizen van het gas af moeten. Maar hoe we dat zó gaan doen dat we iedereen meekrijgen, zó dat mensen mede-eigenaar van de energietransitie kunnen worden en niet alleen de rekening gepresenteerd krijgen, dat weten we echt niet. Dat moeten we uitzoeken.”

DROOGTE IN DE DELTA en **ENERGIE, VAN WIE?** presenteren de resultaten van het ontwerpend onderzoek dat de IABR de afgelopen twee jaar, samen met vele partners, heeft gedaan. Met concrete voorstellen voor en markante verbeeldingen van praktische oplossingen draagt de IABR, als kennis- én cultuurinstelling, doelgericht bij aan daadwerkelijke verandering richting meer duurzame steden.

Biennale in tijden van pandemie

De vorm van **DOWN TO EARTH** is vanwege de coronacrisis aangepast: geen concentratie in tijd en plaats waar zoveel mogelijk mensen, die van heinde en verre komen, op hetzelfde moment door dezelfde deur moeten. Ook geen grote opening dus, nooit spitsuur. In plaats daarvan een serie tentoonstellingen, activiteiten en programma verspreid over een langere periode van 10 maanden, waarbij de vorm afhankelijk wordt gemaakt van de omstandigheden. Stap voor stap presenteert de IABR zo de resultaten van het ontwerpend onderzoek in de IABR-Ateliers in combinatie met geselecteerde projecten en verschillende activiteiten rond de vraag: *Waar kunnen we landen?* **DOWN TO EARTH**.

Uiteraard volgt de IABR de richtlijnen van de RIVM. Er mag een maximum aantal bezoekers tegelijkertijd in de tentoonstelling, er zijn *time slots* en vooraf reserveren via iabr.nl is verplicht.

DOWN TO EARTH: DROOGTE IN DE DELTA

19 SEPTEMBER – 18 OKTOBER | KEILEZAAL ROTTERDAM
11.00 – 17.00 UUR, MAANDAG GESLOTEN

Artist impression van de animatie van Atelier Droogte in de Delta © IABR, Studio Marco Vermeulen

De eerste tentoonstelling, **DOWN TO EARTH: DROOGTE IN DE DELTA**, begint 19 september waar de vorige biennale in 2018 eindigde: in onze eigen delta. Waarover we nu bijna iedere dag horen dat zij dreigt te verdrogen. Waterbedrijven waarschuwen de tuin niet te sproeien, de auto niet te wassen en het zwembad niet te vullen. Maar op andere momenten staan de straten juist blank en is er een teveel aan water.

In de delta waar we wonen confronteert klimaatverandering ons met nieuwe problemen. We hebben ons land honderden jaren lang steeds slimmer ingericht op het zo snel en efficiënt mogelijk afvoeren van water vanuit het oogpunt van waterveiligheid en landbouwproductiviteit. Maar hoe water vast te houden om het te kunnen gebruiken als we het nodig hebben, dat is een onverwachte uitdaging. Of zoals architect en stedenbouwer Marco Vermeulen het zegt: “Klimaatverandering dwingt ons om van de Nederlandse watermachine weer een veerkrachtige delta te maken.”

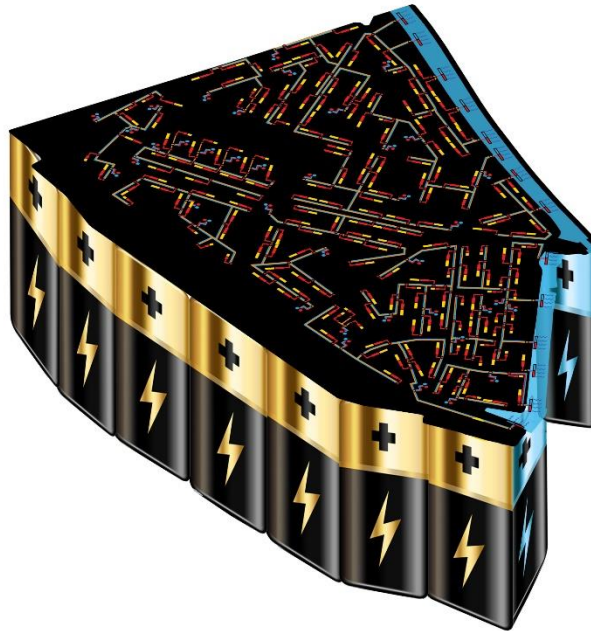
Bouwstenen voor een nieuwe zoetwaterstrategie

De droge zomer van 2018 was voor de IABR aanleiding om een onderzoek te starten naar de kansen en kaders voor grootschalige opslag van zoetwater in de boven- én ondergrond. Met Marco Vermeulen (SMV) als *lead designer* verkende het IABR–Atelier Droogte in de Delta het afgelopen jaar welke mogelijkheden er zijn om het water-bufferend vermogen van de delta te vergroten, en welke kansen dat oplevert.

Het resultaat wordt nu in beeld gebracht middels een spectaculaire 30 meter brede en 3,5 meter hoge animatie van een doorsnede van de Nederlandse Delta – het hart van de tentoonstelling. We kijken richting Duitsland, Frankrijk en België, stroomopwaarts langs de Rijn, Maas en Schelde, in de verte zien we de Alpen. In ongeveer zeven minuten zien we hoe onze delta nu functioneert, welke problemen zijn ontstaan door klimaatverandering en wat de bouwstenen kunnen zijn voor een nieuwe, gemeenschappelijke zoetwaterstrategie in samenhang met andere transitie-opgaven, zoals energietransitie, voedselproductie en verstedelijking. De curator van **DROOGTE IN DE DELTA**, George Brugmans, selecteerde daarnaast vier exemplarische projecten, COASTAR, Watermozaïek Groene Hart, Panorama Waterland en de Sponstuin, waarin concrete oplossingen op lokaal niveau worden verkend.

DOWN TO EARTH: ENERGIE, VAN WIE?

30 OKTOBER – 20 DECEMBER | KEILEZAAL ROTTERDAM
11.00 – 17.00 UUR, MAANDAG GESLOTEN

De wijk als batterij © IABR, Ooze

In de tweede tentoonstelling, **DOWN TO EARTH: ENERGIE, VAN WIE?**, die op 30 oktober begint, richt de IABR zich op de energietransitie.

Sinds 2017, en vanaf 2019 in de Rotterdamse wijk Bospolder-Tussendijken, verkent het IABR–Atelier Rotterdam hoe de energietransitie kan worden ingezet als hefboom voor het realiseren van een meer sociaal-inclusieve vorm van stadsontwikkeling. Als een wijk van het gas af moet, als alles toch op de schop moet, kunnen we die transitie dan niet meteen slim koppelen aan het oplossen van nog een aantal andere urgente opgaven? Want is het niet zo dat een werkelijk CO2-neutrale wijk meer dan alleen een technologische, ruimtelijke en financiële, maar zeker ook een sociaal-maatschappelijke opgave is?

En om dat laatste gaat het, wat de IABR betreft. De transitie naar duurzame productie van zonne- en windenergie is ook een transitie naar een ander energiebeheersysteem, van centraal naar decentraal, van extractief naar circulair, en daarmee mogelijk ook naar andere vormen van eigenaarschap. Vooral op het schaalniveau van de wijk, waar straks energie wordt opgewekt, opgeslagen en verhandeld, kan immers de vraag worden gesteld van wie de energie eigenlijk is. Wijkbewoners, zeker als ze zich verenigen, hoeven dan niet enkel meer consumenten te zijn maar kunnen ook producenten, distributeurs en ondernemers worden. Door het energiesysteem slim te koppelen aan de lokale economie wordt de energietransitie bijna vanzelf een sociaal-maatschappelijke opgave. Kern is dan de hoe gemeenschappelijk eigendom zo geborgd kan worden dat mensen niet alleen de energierekening krijgen maar ook actief mede-eigenaar kunnen worden en kunnen meeprofiteren van de transitie.

Om een dergelijke, meer sociaal-inclusieve transitie te realiseren en ruimtelijk te implementeren is een LEAP nodig, een gemeenschappelijk gedragen Lokaal Energie Actie Plan, waar het IABR–Atelier Rotterdam samen met vele partners in en bewoners van Bospolder-Tussendijken aan werkt.

In deze tentoonstelling onder meer ook ruimte voor het IABR—Atelier Oost-Vlaams Kerngebied, dat de IABR samen met de Provincie Oost-Vlaanderen heeft opgezet. Met name voor het demonstratieproject Eeklo, een verkenning in deze Oost-Vlaamse gemeente van hoe de reeds bebouwde omgeving als het ware kan worden her-ontworpen gegeven de kansen die de onvermijdelijke energietransitie biedt.

De curatoren van **ENERGIE, VAN WIE?** zijn Thijs van Spaandonk (Bright en hoofd Stedenbouw bij de Rotterdamse Academie van Bouwkunst) en Eva Pfannes (OOZE Architects and Urbanists).

THEMA VAN DEZE EDITIE: DOWN TO EARTH

Met deze 9^e editie van de IABR stelt de hoofdcurator van **DOWN TO EARTH**, George Brugmans, de vraag: Waar kunnen we landen?

“Kunnen we ons *als het ware opnieuw* vestigen op planeet Aarde, in een duurzame balans met alle andere levensvormen? Kunnen we, zoals de filosoof Bruno Latour het formuleert, onze leefomgeving herontwerpen als datgene *waarvan een aardbewoner afhankelijk is* en ons daarbij steeds goed afvragen *welke andere aardbewoners ervan afhankelijk zijn*? Want dit is nu onontkoombaar de opgave: we moeten al ons handelen herdefiniëren als dat wat ons terugvoert naar de aarde. **DOWN TO EARTH.**”

“**DOWN TO EARTH** wil bijdragen aan de noodzakelijke verkenning van nieuwe landingsbanen. Niet zonder de alarmbel te luiden” benadrukt Brugmans”, want we moeten niet willen ontkennen dat de situatie ons enige schrik aanjaagt. Maar alleen met open ogen zetten we onszelf maximaal op scherp, in overlevingsmodus, en dwingen we onszelf tot concreet en oplossingsgericht activisme. Want het gaat er nu om wat we echt gaan *doen*”.

IABR—ATELIERS ONDERZOEKEN WATER- EN ENERGIETRANSITIE ALS HEFBOOM

Het ontwerpend onderzoek dat de IABR de afgelopen jaren uitvoerde in haar eigen IABR—Ateliers en de andere samenwerkingsprojecten die zijn aangegaan, lopen als een rode draad door **DOWN TO EARTH**. Er is gekozen voor onderzoek naar water- en energietransitie-gerelateerde opgaven. Die zijn wereldwijd urgent, en ook in Nederland hoogst actueel: we hebben in ons land te kampen met droogte én wateroverlast, onze huizen moeten van het gas af en we moeten de fossiele economie zo snel mogelijk van ons afschudden.

Deze opgaven kunnen ons helpen nieuwe manieren te ontwikkelen om de aarde verstandiger te bewonen en haar hulpbronnen verantwoordelijker te gebruiken. Het zijn ook sociaal-maatschappelijke opgaven, zeker als we ze heel bewust inzetten als hefboom. Zo willen we concreet bijdragen, met het onderzoeken hoe water- en energietransitie-gerelateerde opgaven kunnen worden ingezet als hefboom. Niet alleen voor het volledig transformeren van onze stedelijke landschappen en leefomgeving op weg naar een duurzame balans met andere soorten en met de natuur, maar ook voor het stimuleren van het politiek-maatschappelijk debat over aard, kwaliteit en eigenaarschap van de transitie.

OVER IABR

De IABR, de Internationale Architectuur Biennale Rotterdam, is opgericht in 2001 in de overtuiging dat architectuur en met name stedenbouw van groot maatschappelijk belang is. Ze biedt als cultureel platform vrije ruimte voor ideevorming, discussie en experiment met betrekking tot de toekomst van de stad. De IABR richt zich daarom volledig op de toekomst van de stad, waar over een aantal decennia bijna 80% van de wereldbevolking meer dan 90% van onze welvaart zal produceren – en dat *moet* op een duurzame manier.

We kunnen de wereldwijde klimaatcrisis alleen maar oplossen als we beginnen in de stad – daar waar we wonen, werken en leven. Goed ontwerp speelt dus een cruciale rol: goed ontworpen sociaal inclusieve, volop weerbare steden zijn de sleutel tot de toekomst. De opgave is helder. En het is nu of nooit. De IABR heeft zich daarom vol overtuiging aangesloten bij de *Agenda 2030 for Sustainable Development* van de Verenigde Naties en haar belangrijkste doelstelling is om naar vermogen bij te dragen aan het helpen realiseren van de *Sustainable Development Goals*.

De IABR is een cultuur- én een kennisinstelling. Juist in die combinatie kan zij optimaal de kracht van verbeelding en ontwerp doelgericht inzetten voor daadwerkelijke verandering. Haar twee belangrijkste instrumenten zijn de IABR–Ateliers, waarin het onderzoek plaatsvindt, en de biennale zelf, de culturele manifestatie waar resultaten getoond en gecontextualiseerd worden, en het publieke debat wordt gevoerd.

Iedere biennale is een brug van verbeelding en onderzoek naar actie, van plannen en ideeën naar begrip en maatschappelijke draagkracht. Het op deze manier resoluut inzetten van de vrije culturele ruimte, het koppelen van ontwerpend onderzoek aan publieke presentaties in een doorlopend op concrete toepassing gericht open en cultureel werkproces, maakt de IABR uniek in de wereld.

NOOT VOOR DE REDACTIE

Voor meer informatie en/of beeldmateriaal kunt u contact met ons opnemen via pers@iabr.nl of +31(0)10 206 00 33

iabr.nl | Twitter: [@IABR](https://twitter.com/IABR) | Instagram: [@iabr_downtoearth](https://www.instagram.com/iabr_downtoearth)

Internationale Architectuur Biennale Rotterdam
Keilestraat 9 K1
NL-3029 BP Rotterdam